

שיעור 5: הקודש שבחול כשציונות ויהדות נפגשות

הקודש שבחול

כשציונות ויהדות נפגשות

מהלך הפעילות

חלק 1: היכרות עם המפעל הציוני-דתי בגוש קטיף: כשחקלאות ותורה נפגשות

סדרו את כרזות התערוכה בכיתה. בקשו מתלמידים מתנדבים לקרוא את הכתוב על הכרזות: היסטוריה, התיישבות, עולם התורה, התמודדות עם הטרור. חלקו את התלמידים לחוליות עבודה ותנו לכל חוליה לקט קטעי קריאה (להדפסה עצמית מתוך התקליטור).

הקריאו את כרזת החקלאות והסבירו:

בגוש קטיף בא לידי ביטוי הקשר המיוחד שבין החקלאות לתורת ישראל. החקלאות בגוש קטיף עמדה גם בקריטריונים הגבוהים בתחום החקלאי ובתחום ההלכתי. לשם כך נדרש מהחקלאים ומהמדריכים החקלאיים להבין את ההיבטים התורניים של הסוגיה וכן נדרש מהרבנים ומהפוסקים להבין את הצרכים והתהליכים החקלאיים בכל נושא. פתרון מיוחד, שפותח לשנת השמיטה, בזכות העבודה המשותפת של החקלאים ואנשי ההלכה, היה גידול במצעים מנותקים. נושא זה דרש פתרון בעיות אגרו-טכניות רבות בהיבטים של ניקוז, דישון, טמפרטורות, ועוד. כל אחד מהפתרונות היה צריך לענות גם על הדרישות ההלכתיות וגם על הדרישות החקלאיות ותבע מהחקלאי מיומנות מקצועית וידע הלכתי. גולת הכותרת של שילוב זה בין תורה לחקלאות היה, כמובן, הפיתוח המיוחד של גידול ירקות עלים ללא חרקים, שאיפשר לפלח שוק שלם של גידולי עלים לעלות באופן פשוט וקל על שולחנם של שומרי הכשרות גם במגזר הפרטי וגם במגזר העסקי - מסעדות, בתי מלון וכדומה. גם כאן נדרשו פתרונות המשלבים ידע הלכתי וידע חקלאי. כמו כן, החקלאי שבחר בצורת גידול זו היה צריך לדעת שהוא מחויב לא רק לתוצרת חקלאית ברמה גבוהה, אלא גם ברמת כשרות טובה. לא פעם החקלאי בגוש ראה איך יבול מוצלח נפסל למשלוח בגלל מציאת אחוזים גבוהים

פתיחה: הגדרת הציונות הדתית

הקריאו את הגדרת הציונות הדתית מתוך ויקיפדיה והזמינו את התלמידים להביע דעה. הסבירו, שלרגל יום כ"ב בשבט השיעור יעסוק בסיפור ההתיישבות בגוש קטיף כדוגמה למעשה ציוני ולמקרה בוחר שבוע עמדה הציונות הדתית.

מתוך ויקיפדיה:

"הציונות הדתית היא זרם אידיאולוגי בתנועה הציונית' השואב את השקפותיו הציוניות מתוך ההגות הדתית היהודית. הציונות הדתית רואה את התמיכה בלאומיות היהודית ובהקמת מדינה ליהודים כחובה הנובעת מתורת ישראל. בניגוד לחלק מהציבור הדתי (שכיום מזוהה לרוב כחרדי), אשר טען כי גאולת העם והארץ יתקיימו רק עם ביאת המשיח, דוגלת הציונות הדתית במעשה אקטיבי אנושי להשגת ריבונות יהודית, תוך כדי הטמעת השילוב של "תורת ישראל, עם ישראל וארץ ישראל". כמי שנסמכת על הגות דתית, רואה הציונות הדתית את שורשיה ההיסטוריים (אם גם לא בשם זה) בתקופות קדומות של עם ישראל החל מתקופת המקרא ואילך. אולם בדרך כלל מתייחסים לציונות הדתית בגלגולה המודרני כחלק מתנועת התחייה הלאומית של העם היהודי החל מסוף המאה ה-19."

קבוצת יעד: כיתות ז' - י"ב;

משך הפעילות: כשעה

מטרות:

- היכרות עם המפעל הציוני-דתי בגוש קטיף;
- היכרות עם הדילמות להמשך המפעל הציוני-דתי אחרי העקירה;
- היכרות עם ההיבטים השונים של מימוש הציונות הדתית היום (לאור הדילמות של גוש קטיף).

עזרים:

- לקט קטעי קריאה לכל חוליית תלמידים; *
- ערכת כרזות כ"ב בשבט.
- * להדפסה עצמית מתוך התקליטור.

הקודש שבחול

כשציונות ויהדות נפגשות

חלק 5: ההיבטים השונים של מימוש הציונות הדתית היום

הסבירו: הטקסטים הקודמים אינם רק טקסטים היסטוריים, הם משקפים את השאלות המתרוצצות בתוך הציונות הדתית מאז העקירה מגוש קטיף. הטקסטים הבאים מבטאים דיון אקטואלי של נוער ציוני-דתי, הבוחן את המשך דרכו והם יכולים להיות בסיס לדיון כיתתי בהקשר להיבטים השונים המוצגים בהם. בחרו שני תלמידים. בקשו מכל אחד מהם להקריא את הקטע ולהציג את אחת העמדות (נספח 2). קיימו דיון עם התלמידים ושאלו כיצד הם רוצים לממש את הציונות הדתית היום.

בקשו מהתלמידים לקרוא את השאלות בנושא פיקוח נפש בעת מלחמה (המופיעות בחלק 2 בנספח 1) ובקשו מכל חוליה לבחור שתי שאלות ולמצוא את המצוות הנמצאות בגוף השאלה ההלכתית.

חלק 3: העקירה

בקשו מאחד התלמידים להתנדב ולקרוא את הכתוב על הכרזות: המאבק הכתום, עקירה, צמיחה מחדש, כיסופים.

חלק 4: איך ממשיכים?

לאחר העקירה נאלצו אנשי גוש קטיף לבחור מקום חדש לחייהם האישיים ובעיקר לחייהם הקהילתיים. השיקולים לבחירה זו היו רבים, אבל חלק מרכזי מהשיח הפנימי עסק בשאלה - כיצד אפשר להמשיך את ההגשמה של הציונות הדתית, שהייתה בגוש קטיף לאחר העקירה.

בטקסטים שלהלן (חלק 3 בנספח 1) מופיעים קטעי קריאה, המלווים ברצף של תשובות, המשקפות את המרכיבים השונים של עולם הערכים הציוני-דתי ואת הבחירות השונות שאותן בחרו אנשי גוש קטיף.

בקשו מהתלמידים לקרוא את חלק 3 שבנספח קטעי הקריאה, לבחור את אחד הקטעים ולהדגיש בצבע את המילים המציינות את המשך הציונות הדתית שהייתה בגוש קטיף.

של תולעים. גוש קטיף היה חממה מעולה לשילוב חקלאי הלכתי, ליצירת פתרונות מקוריים ולדחיפה משמעותית של השילוב בין תורה לחקלאות בתחומי עשייה רבים.

בקשו מהתלמידים לקרוא את קטעי הקריאה (נספח 1) ושאלו: במה מסייע עולם התורה בשני נושאים אלה (עבודה בחממות בחול המועד ושמיטה בחממות) ומה השוני ביניהם? אילו שאלות הלכתיות ייחודיות היו לגוש קטיף ומדוע?

הציגו את התשובה הנכונה לשאלות:

- מהי משמעות הפסקת העבודה באזור של דיונות, בעל טמפרטורה גבוהה?
- מהי דרגת החיוב של גוש קטיף לעניין המדרוג השונה של גבולות הארץ?

חלק 2: התמודדות הציונית-דתית עם המלחמה בטרור

הסבירו: המציאות בגוש קטיף יצרה ציבור ציוני-דתי שהיה צריך באופן ציבורי, לבנות דרכי התמודדות עם מתקפת הטרור. מנהיגי הציבור היו חייבים לתת מענה להתנהלות האזרחית הראויה. כמוכן, שבמציאות שבה חיו תושבי גוש קטיף, שיקולים אמוניים ושיקולים הלכתיים הם חלק ממערך השיקולים העולים לדיון. באמצעות המפגש עם מה שהתרחש בגוש קטיף נוכל לראות מה קורה בעת מפגש של תורה והנהגה ציבורית. בקטע שלפנינו תקציר של שאלות ותשובות שעמדו בפני רבני גוש קטיף בנושא ההתמודדות הציבורית עם הטרור.

תמצות זה מאפשר לראות בצורה ממוקדת כיצד נכנסים עקרונות הלכתיים ואמוניים שונים למערך השיקולים וכיצד מאתרים את נקודת האיזון שבין ערך שמירת החיים לערכי ההתיישבות ומלחמת מצווה.

לקט קטעי קריאה

1. עולם התורה והחקלאות

א. העבודה בחממות בחול המועד

עבודה בחול המועד מותרת רק בתנאים מיוחדים של "דבר האבד". כדי לתת מענה לשאלה זו, בהתייחסות לגוש קטיף, היה צורך בשילוב של ידיעות מקצועיות וידיעות הלכתיות. מה נקרא "דבר האבד" בחקלאות של גוש קטיף? מהו שיעור הנזקים שיווצר? מה אפשר לעשות לפני חול המועד? מה המשמעות של הפסקת עבודה באזור דיונות, בעל טמפרטורות גבוהות, שבו יכולת התמרון של החקלאי קטנה מאוד בגלל כושר אחיזת המים הנמוך והטמפרטורה הגבוהה של החממה, המצריכים טיפול יום-יומי של החקלאי? האם מותר להאביק פרחי עגבניות בחול המועד?

שו"ת הלכתי

שאלה: מה נקרא "דבר האבד" בחקלאות של גוש קטיף? תשובה: כאשר מגדלים בקרקע שהיא חולית יש להשקות (ובמקרים רבים גם לדשן) באופן קבוע בכל יום, ובקיץ אף מספר פעמים ביום, בהתאם לגודל הגידול ולחום שבחממה. הימנעות מהשקיה (ולעתים מדישון) בחול המועד עלולה לגרום נזק בלתי הפיך. כך גם לגבי ריסוסים נגד מזיקים ומחלות, שהם הכרחיים גם בחול המועד. הימנעות מהדליה הנדרשת בעגבניות עלולה לגרום נזק בלתי הפיך וכך גם בהאבקות פרחים.

שאלה: מהו שיעור הנזקים שיווצר?

תשובה: הימנעות מהשקיה תגרום נזק כלכלי גדול ועלולה אף לגרום להשמדת היבול כולו. גם הימנעות מריסוסים נגד מזיקים ומחלות עלולה לגרום לנזק כלכלי גדול מאוד.

שאלה: מה אפשר לעשות לפני חול המועד?

תשובה: ניכוש עשבים, הדליה, פיזור נוזלים אורגניים, הכנת מבנה החממה ותיקון היריעות והרשתות, טיפול במערכות ההשקיה

והדישון, הכנת השטחים לזריעה ולשתילה, ביצוע זריעה ושתילה - את כל אלה אפשר לעשות לפני חול המועד.

שאלה: האם מותר להאביק פרחי עגבניות בחול המועד? תשובה: כאשר נמנעים מביצוע ההאבקה הדבר עלול לגרום שהחנטה תיפגע ותהיה פחיתה משמעותית ביבול. ולכן יש לבצע האבקה על ידי גוי.

ב. שמיטה בחממות

נושא השמיטה זכה לטיפול מעמיק. היה צורך לברר מהי דרגת החיוב של גוש קטיף לעניין המדרוג השונה של גבולות הארץ. לאחר מכן, עלו שאלות רבות הקשורות ליצוא חקלאות שמיטה ומעמדם של גידולים מיוחדים, כגון פרחים או ייחורים, לגבי שמיטה.

שו"ת הלכתי

שאלה: מהי דרגת החיוב של גוש קטיף לעניין המדרוג השונה של גבולות הארץ?

תשובה: גוש קטיף נחשב מחוץ לגבולות עולי בבל לעניין שמיטה.

שאלה: האם וכיצד ניתן לייצא חקלאות בשמיטה?

תשובה: ניתן, באחת משתי הדרכים: על ידי מכירת הקרקעות (היתר מכירה) או על ידי גידול מנותק מהקרקע בעציצים. בשני המקרים אין ליבולים קדושת שביעית.

שאלה: מהו מעמדם של גידולים מיוחדים, כגון פרחים או ייחורים, לגבי שמיטה?

תשובה: בפרחים ובגידולים שאינם נאכלים אין קדושת שביעית (אמנם בפרחים העומדים לריח יש ספק קדושה, אך הדבר אינו מצוי ובגוש קטיף כמעט שלא גידלו פרחים עם ריח).

- במה מסייע עולם התורה בשני נושאים אלה (עבודה בחממות בחול המועד ושמיטה בחממות)
- ומה השוני ביניהם?
- אילו שאלות הלכתיות ייחודיות היו לגוש קטיף ומדוע?

2: פיקוח נפש בעת מלחמה

בס"ד ו' בתמוז תשס"א

שאלות בנושא פיקוח נפש בעת מלחמה - הרב יגאל קמינצקי מאז תחילת המלחמה (מה שקראו האינתיפאדה הראשונה, שפרצה בחנוכה תשמ"ח), נדרשנו, הרבנים, לשאלות קשות בענייני פיקוח נפש. מצב זה נמשך לתקופת האינתיפאדה השנייה ועוד יותר אחר כך, עם פרוץ מלחמת אוסלו בר"ה תשס"א. ההכרעות ההלכתיות היו מאוד בעייתיות, הן בשל הצורך להכריע בפיקוח נפש של רבים, והן בשל העובדה שהיינו צריכים להכריע בין שני ערכים חיוניים. מצד אחד, לנסות להחמיר בענייני פיקוח נפש, ומצד אחר, לשמור על ההתיישבות ולדעת שכל הכבדה שלא לצורך עלולה לפגוע בחיי היום-יום ולערער את עצם היכולת של כלל הציבור להמשיך לחיות בתנאים שאינם תנאים. לדוגמה: אם היינו רוצים להימנע מכל פגיעה של פצמ"רים, היינו יכולים לפסוק שיש לשהות מרבית הזמן במקלטים, אך ברור שבאופן כזה קשה מאוד לקיים התיישבות. להלן חלק מן השאלות שנדרשנו, רבני גוש קטיף, להכריע בהן מתוקף היותנו "המרא דאתרא", החיים וחווים את הסוגיות הביטחוניות וההתיישבותיות של האזור.

א. בתקופה שבה החלו להתפוצץ, מפעם לפעם, מטעני צד בציר נצרים, ולאחר שהועמד רכב ממוגן לטובת היישוב, נשאלנו - האם חובה לנסוע ברכב ממוגן ומי שלא נוסע בו הוא מופקר, כשכל פגיעה בנפש ח"ו מחלישה את האחיזה במקום, או שמא יש מצווה לנסוע ברכב רך ולגלות בזה ביטחוננו בהקב"ה, וכל הנוסע ברכב ממוגן הוא פחדן ומטיל מורך בלבבות ופוגע בסיכויי ההתפתחות של היישוב?

ב. בתקופה שבה היו ניסיונות פיגוע רבים בצירי הגוש נשאלנו - האם מותר להמשיך לנסוע כרגיל או רק לעניינים חשובים? האם לבקר הורים נחשב חשוב?

ג. שואלת אישה: אני אחות בבית חולים וחוזרת לביתי פעמיים בשבוע בלילה. האם להמשיך לעבוד או לא?

הקודש שבחול כשציונות ויהדות נפגשות

נספח 1: לקט קטעי קריאה

כשגורשנו מגוש קטיף, מנצרים, בער בכולנו הרצון לשוב ולקום. לא לתת לנפילה לתפוס את מרחב חיינו, אלא מיד, כמה שיותר מהר, לשוב ולעמוד על עומדנו, מתוך הבנה שזו הרפואה הטובה ביותר למכה הגדולה שקיבלנו. אך יותר מכך, בער בנו הרצון להקים מחדש את מופת גוש קטיף ועוד ביתר שאת.

לא ייתכן, אמרנו לעצמנו, שמה שהיה פשוט יימחק וייעלם, יתפוגג ויישאר רק בתור זיכרון. מופת החיים של תורה וחקלאות, תוך התיישבות אידיאליסטית בחבל ארץ שומם, חייב לקום מחדש.

לכן, אחרי שהות של חודשיים באריאל, ותוך בחינת חמש חלופות שונות, הגענו למסקנה, שכאן בחולות חלוצה קיימת אפשרות מעשית, אמיתית וזמינה, להקים מחדש. וכך הצטרפנו לאנשי גרעין חלוצה שביטד והגענו לכאן.

הלכנו רחוק ואנחנו חושבים רחוק. אנו רוצים להקים פה חבל ארץ, שלא היה מיושב במשך אלפי שנים, ליצור כאן בעזרת ה' ממלכה של תורה, שתהיה מופת למדינה כולה, עם עוד מוסדות, כמו ישיבה תיכונית ואולפנא, שיצטרפו למוסדות הקיימים כבר עתה ופועלים במלוא המרץ - ישיבת "נצר מטעי", מכינת "עצם", מדרשת "נצרים" ובית הספר "נעם נצרים".

אנו רוצים להגיע לעוצמה חקלאית, שתיצור עצמאות כלכלית ותגביר מאוד את היכולת שלנו להשקיע משאבים בפרויקטים חינוכיים ותורניים, ובכלל להפוך למוקד משיכה חינוכי ארצי. הפוטנציאל החקלאי כאן הוא גדול מאוד, וכבר כעת אנו לקראת סיום הכשרת השטח בחלוציות ובקיץ נתחיל בעז"ה לעבדו.

יש לנו חלומות לפיתוח תיירות מדבר מסוג חדש, תוך שילוב היכרות עם העולם האמוני הפנימי, שהמדבר קורא לו לשוב ולהיגלות; חלומות שאותם אנו מתחילים לגבש לכלל תכנית מעשית כאן במדרשת נצרים. גם באזור כאן - המועצה האזורית אשכול - שמחים מאוד בבואנו ונוהגים בנו באופן חברי, הוגן ותומך ולא פחות חשוב - מקצועי ויעיל. אנו מרגישים שותפים יחד במשימה הלאומית של פיתוח הנגב. והרי לך גם "פנים אל פנים" מהסוג המועיל ביותר - חיים ביחד לאור משימה משותפת וממילא לומדים ומכירים זה את

בעיר שבלב השומרון את המפעל שנגדע בנצרים, להניף את דגל ההתיישבות, לקיים את מצוות יישוב הארץ וכיבושה, אשר נרמס וחולל בהתנתקות הרעה, ובו-זמנית להירתם למהלך של חיבור הרוח המיוחדת של גוש קטיף וערכי התורה שהתבררו בו אל אוכלוסיות מגוונות בעיר ובגוש דן הסמוך.

לא במקרה בחרנו דווקא באריאל. קשר מיוחד נוצר בין העיר לבין תושבי נצרים.

אנשי אריאל והמכללה שבה ידעו להאיר פנים, לחבק ולתמוך בנו בימים הקשים שאחרי הגרוש. הם לא חסכו כל מאמץ כדי לסייע בכל תחום שנדרש. אנשי נצרים, מצידם, נקשרו למקום, ליושבו ולחזון הגדול המשלב עשייה תורנית וחינוכית עם התיישבות בלב השומרון. הקהילה פועלת כזרוע של היישוב נצרים כולו, אשר נטל על עצמו לפעול בשני נתיבים ובשני אזורים - חלוצה והשומרון.

בכוונתנו להקים שכונה חדשה, אשר תהווה בסיס לחיזוק חיי התורה, החינוך והחברה בעיר כולה. צעדים ראשונים נעשו כבר בתקופת הביניים בקרני שומרון ועם המעבר לאריאל הם ילכו ויתעצמו בעז"ה.

בלב הקהילה פועל בית המדרש, בראשות הרב יובל חסיד. לבית המדרש תפקיד מרכזי בעיצוב חיי הרוח והחברה של הקהילה כולה. בית המדרש מהווה גם בסיס לתכניות להקים מוסדות תורה, חינוך וחסד.

לחזון ולחלומות אין גבולות, יהיה רצון שנזכה למצוא את הכוחות והתבונה ליצור את הכלים כדי לממשם.

עשרות משפחות מרחבי הארץ כבר נמצאות בקשר קבוע עימנו במגמה להצטרף אלינו.

מעוניינים נוספים יוכלו ליצור קשר עם אודי: 054-5684925.

הלכנו רחוק - אייל ורד נצרים-יבול

"לאן הלכתם? סוף העולם שמאלה", כך אנו נשאלים פעמים רבות על ידי חברים טובים, שלא כל כך מבינים מה הלכנו לחפש במקום המרוחק הזה, חלוצה. אז הנה בכמה שורות הסבר קצר:

ד. האם כשאני נוסע עם שכפ"ץ וקפל"ד אני נחשב לפחדן ומטיל מורכ בלבבות, או אולי להיפך, כשאני נוסע בלעדיהם אני מופקר?

ה. האם מותר לבני משפחה אחת להמשיך לנסוע ברכב אחד או שעליהם להקפיד לנסוע בשני רכבים?

ו. לאור נפילת הפצמ"רים נשאלנו - האם לאפשר לתלמידים להמשיך ללמוד בקרוואנים כאשר נופלים פצמ"רים בגוש או שעם כל הקשיים צריך למצוא מקום חלופי ללימודים?

ז. האם בשבת, לאחר חלוף הסכנה של נפילת פצמ"רים, מותר להודיע במערכת הכריזה על חזרה לשגרה?

ח. אשתי מאוד פוחדת בשל המצב, והיא לוחצת לעזוב, האם מותר לעזוב בשעה זו?

ט. האם במצב של מלחמת מצווה מותר לי לסכן גם את חיי ילדיי?

● בחרו שתי שאלות ומצאו את המצוות שבגוף השאלה ההלכתית

3. לאן ממשיכים?

"נצר אריאל" - קהילת נצרים שבאריאל - אודי פוגל הי"ד

"נשארנו לבד ושערי עזה על כתפינו. לאן נישאם?!"

שאלה זו נשלחה במסרון בלילה שלפני הגרוש מנצרים, אחרון יישובי חבל עזה.

התשובות הגיעו מן הלב פנימה ומן החברים שבחוץ "אל מרחבי נחלתנו והמשך אחיזתנו בה", "אל רבבות עמך ישראל", "אל לב העם שיכול להיות עז שבאומות".

בימים הראשונים שלאחר הגירוש דשנו והתחבטנו בווריאציות שונות של השאלה ושל התשובות העמוקות שהיא דורשת. הגענועים לחבל עזה ולגוש קטיף לא עמעמו את הרצון להשתתף במהלכים חדשים. השאלה הייתה במה להתמקד והיכן להתחיל.

חברי קהילת נצרים שבאריאל - "נצר אריאל" - בחרו להמשיך

נספח 1: לקט קטעי קריאה

דבר המעיד על הצימאון והצורך הגדול ברחבי המדינה במרכזים תורניים.

לעומת הפן ההשקפתי השכלי, הרגש והרצון הטבעי והפשוט הם, כמובן, להיות חלק מאותו ציבור נפלא שעמו היית כל השנים והניתוק קשה מנשוא ומלווה בייסורים של ממש.

אולם, באמת, אין זה אלא ניתוק חיצוני בממד המקום. ברגש בדעה ובמעשה, הישיבה רואה את עצמה כשליח שהוא חלק ממשלחת. הקשר ממשיך וימשיך בע"ה בהרבה אופנים, הן כלפי פנים, בשותפות בכל דבר הנצרך (בשיעורים ובפעילויות משותפות) והן כלפי חוץ, בפעילויות שבע"ה הגוש יפעל עם הפנים לעם.

הישיבה בחרה באשדוד כעיר דרומית, הקרובה להתיישבות הגוש בניצן, וגם עם פוטנציאל גדול לפעילות מעשית, מצד הציבור הדתי שבעיר ומצד שאר הצרכים.

נכון לעכשיו, העיר עצמה אישרה את המגרש שאותו הישיבה העדיפה, אולם התהליך מצד המינהלת עוד לא הגיע לסיומו.

בתפילה ובתקווה שהקב"ה יעזור לגוש כולו על יישוביו ותושביו בכל מקום ומקום, להתגבר על הקשיים, להתחזק ולממש את השאיפות והתכניות הגדולות של הפצת האור הייחודי שלנו, ומה שיש לנו לתרום ולהעניק לעם ישראל.

בתקווה לגאולה שלמה בארץ ישראל השלמה ובבניין בית המקדש, בית ישיבת ההסדר נווה דקלים ת"ו

● **בחרו את אחד הקטעים והדגישו בצבע את המילים המציינות את המשך הציונות הדתית שהיתם בגוש קטיף**

ישראל, משורשיו הרוחניים והאמוניים. אחת הדרכים המרכזיות להתגבר על ניתוק זה היא ההשפעה מבפנים, בהיותנו חלק מאותו ציבור, בעצם קביעת המשכן והמגורים, חיים איתו ובונים ביחד איתו מעגלים מעגלים, את הקודש של עם ישראל.

הישיבה הייתה שותפה מלאה בהוויה של גוש קטיף בכלל ובנווה דקלים בפרט. כך גם לאורך המאבק הייתה שותפה ותרמה רבות, הן מצד תלמידיה והן מצד רבניה, וכך גם לאחר הגירוש. הקשר נמשך על אף המרחק.

מתח גדול קיים בין הרגש לבין השכל וההשקפה.

מצד ההשקפה, שיטות שונות ודעות שונות, כיצד היא הדרך להשפיע ולקדם את עם ישראל. המציאות אכן מורכבת ומסובכת מכל הבחינות וההיבטים, ובוודאי שבמחלוקת זו "אלו ואלו דברי אלהים חיים" ממש.

עיקרו של הגוש ממשיך להיות בס"ד בגושי השונים, וימשיך להשפיע בע"ה מתוך המשך בניית קהילות אמוניות ודתיות למופת. הדרך עוד ארוכה מכל הבחינות. ההשתקמות - הן החומרית והן הרוחנית - היא רק בתחילת הדרך, אולם כבר אפשר לראות את הניצנים החדשים הולכים ונבנים.

דווקא מציאות זו מאפשרת להיפתח לכיוון נוסף ולדרך נוספת, שתממש את ההתחברות וההשפעה על ידי "חיל חלוץ", שיהיה ויחיה בתוך העיר. חלוץ ושליח של הרעיון והאידיאה ושל היישום בפועל.

מהקצה השני נשמעה אפילו דעה שסברה, שבאופן עקרוני היה מקום שקבוצות נוספות מהגוש ישתלבו בערים ובקהילות וכך ישפיעו ויקרינו מ"רוח הגוש" הלאה.

מן הראוי לציין, שכ-15 ערים ומקומות ברחבי הארץ, מצפון, מרכז ודרום, פנו בבקשה שהישיבה תקבע את משכנה במקומם,

זה, והערכה רבה הולכת ונוצרת.

חולות חלוצה מהווים אתגר ערכי והתיישבותי, שכפי שאנו רואים אותו, ועתיד בעזרת ה' להיות מופת של התיישבות ערכית, תורנית, משגשגת ופורחת, עם רוח גדולה, שלא נכנעה מבחינת העוצמה והגודל מאלה שהיו לנו בגוש, ואף יותר.

כיום אנחנו - נצרים וגרעין חלוצה ביתד - מונים כמאה משפחות כ"י, ויחד עם תלמידי הישיבה הגבוהה והמכינה אנחנו מרגישים שאנחנו בדרך הנכונה, ובעזרת ה' עוד נפרוץ.

ועוד מילה אחת לסיים: הדרך לחלוצה עוברת דרך צומת סעד, בארי וצומת גמא. הדרך המוכרת לנו כל כך...

כמובן, שכל פעם שעוברים בצומת סעד ורואים את הפנייה ימינה לקרני, שנעזבה, ואחר כך לצומת גמא, שגם הוא עומד אילם, הלב נזכר וגל געגועים ענק שוטף אותנו. "בזכירה סוד הגאולה" ואנחנו מרגישים, שבחלקנו נפלה הזכות להיות שומרי שער גוש קטיף, לדעת שכל מה שאנחנו עושים עכשיו, זה מכוח הגוש - רוח הגוש שאותה נשבענו להמשיך ואותה אנו לוקחים ונוטעים בחלוצה.

מגוש קטיף לאשדוד - בניה ליפשיץ

ישיבת ההסדר שהייתה בנווה דקלים ת"ו שוכנה, לאחר הגירוש, בתוך מתחם הישיבה התיכונית שבכפר מימון. שהייה זו היא זמנית. הישיבה מיעדת לקבוע את משכן הקבע שלה בעיר אשדוד.

הישיבה רואה את תפקידה הלאומי בעת הזאת, בהיותה חלק מעיר ואם בישראל והיותה תורמת למהלך ההתחברות והתרומה הרוחנית והתורנית בעיר.

מהלך זה עולה מתוך ההבנה, שהלכה וגובשה במהלך המאבק ואחריו ברחבי הגוש ובציבור אמוני גדול ברחבי הארץ, שהגירוש הוא ביטוי ותוצאה של ניתוק גדול, שקיים בקרב ציבור גדול בעם

**עמי, בן 21, סיים שירות
צבאי,
הולך ללמוד בישיבת
הסדר בעיירה בצפון
הארץ**

"אחרי מה שקרה בגוש קטיף שברתי את הראש שלי, איך זה יכול להיות? איך הייתה כל כך הרבה שनाה בתוכנו, בין חלקים שונים של אותו העם? ברור היה לי, שבגלל שהיו כאלו חומות גדולות בינינו התאפשרה אותה אטימות לב כלפי המתיישבים בגוש קטיף וכלפי מפעל ההתיישבות כולו.

הבנתי, שעכשיו מוטלת עלי אחריות גדולה. איך לשבור את החומות המפרידות בינינו. אני רוצה לעשות זאת מבלי לוותר כהוא זה על עולם העקרונות שלי ועל עולם האמיתות שלי כציוני-דתי. אני לא רוצה להתפשר. אני יודע שיש בתוכנו מחלוקת עצומה, אבל אני רוצה שהמחלוקת הזו לא תוביל לריסוק שלנו בתור עם אחד. לכן בחרתי ללכת לגור בעיירה בצפון הארץ, במקום שבאופן טבעי יש בו עירוב בין דתיים, מסורתיים וחילוניים. במקום שבו אני לא אמצע את עצמי מדבר עם חבריי בשפה המובנת רק לי ואני פועל בתוך בועה סגורה. אני רוצה לקדם את הדברים שאני מאמין בהם מתוך התחככות יום-יומית עם אנשים אחרים, עם ערכים אחרים, עם דעות אחרות ועם שפות אחרות. כך אני מאמין, שאוכל לקדם את הערכים של הציונות דתית באופן שהם לא יישארו סגורים בגטו של קבוצה מסוימת, אלא יהפכו לחלק מתוך המרחב הכולל של מדינת ישראל."

**גיא, בן 21, סיים שירות
צבאי, הלך לגבעות**

"אחרי מה שקרה בגוש קטיף הבנתי שיש לי אחריות. יש כעת במדינה שלנו שלב מאוד חשוב מאבק בין הכוחות שמנסים להשאיר את המדינה בתור מדינה חילונית לבין ציבור גדול שרוצה שתהיה כאן מדינה יותר יהודית. בגלל שפוחדים מאיתנו מעכו אותנו בגוש קטיף. לכן, אני חושב, שצריך להתחזק יותר בתוך הציבור שלנו, להשתחרר מההשפעה של תרבויות אחרות, של תפיסות חילוניות של המדינה; להבין יותר מה זו מדינה של קודש ומה באמת התפקיד של העם שלנו, של המדינה שלנו. לכן, אני רוצה ללכת להקים יישוב חדש של אנשים כמוני שרוד צימ לבנות דוגמה ליהדות אמיתית, להיות מחובר ככה טבעי לארץ ישראל, להיות במקום שמתנהל אך ורק לפי התורה, לגדל במקום כזה את הילדים שלי. אני מאמין שאם לא נתקפל ולא נתייפייף כלפי השמאל, אלא נבנה את עצמנו, בסוף יהיו לנו את העוצמות הפנימיות לחולל את השינוי שחייב לבוא."

שאלות בנושא פיקוח נפש בעת מלחמה – הרב יגאל קמינצקי

מאז תחילת המלחמה (מה שקראו האינתיפאדה הראשונה, שפרצה בחנוכה תשמ"ח), נדרשנו, הרבנים, לשאלות קשות בענייני פיקוח נפש, זה נמשך לתקופת האינתיפאדה השנייה ועוד יותר אחר כך, עם פרוץ מלחמת אוסלו בר"ה תשס"א. ההכרעות ההלכתיות היו מאוד בעייתיות, הן בשל הצורך להכריע בפיקוח נפש של רבים והן בשל העובדה שהיינו צריכים להכריע בין שני ערכים חיוניים. מצד אחד, לנסות ולהחמיר בענייני פיקוח נפש ומצד אחר, לשמור על ההתיישבות ולדעת שכל הכבדה שלא לצורך עלולה לפגוע בחיי היום-יום ולערער את עצם היכולת של כלל הציבור להמשיך לחיות בתנאים שאינם תנאים. לדוגמה: אם היינו רוצים להימנע מכל פגיעה של פצמ"רים, היינו יכולים לפסוק, שיש לשהות מרבית הזמן במקלטים, אך ברור שבאופן זה קשה מאוד לקיים התיישבות. להלן חלק מן השאלות שנדרשנו, רבני גוש קטיף, להכריע בהן מתוקף היותנו "המרא דאתרא", החיים וחווים את הסוגיות הביטחוניות וההתיישבותיות של האזור.

עד לפרוץ המלחמה, השאלה הייתה האם ועד כמה מותר לסכן את הנפש עבור מצוות יישוב הארץ (ועל כך במאמר נפרד). לאחר פרוץ המלחמה כבר נכנסנו לגדר של "מלחמת מצווה", שעליה אנו מצויים למסור את הנפש (ראה מאמר נפרד), אך גם בתוך מלחמת מצווה עדיין קיימות שאלות, עד כמה להסתכן במצבים השונים, מתי להעדיף פעולה אחת על פני חברתה וכדומה.

חלק מן השאלות שנשאלנו היו:

א. בתקופה שבה החלו להתפוצץ, מפעם לפעם, מטעני צד בציר נצרים, ולאחר שהועמד רכב ממוגן לטובת היישוב, נשאלנו – האם חובה לנסוע ברכב ממוגן ומי שלא נוסע בו הוא מופקר, כשכל פגיעה בנפש ח"ו מחלישה את האחיזה במקום, או שמא

יש מצווה לנסוע ברכב רך ולגלות בזה ביטחוננו בהקב"ה, וכל הנוסע ברכב ממוגן הוא פחדן ומטיל מורכ בלבבות ופוגע בסיכויי ההתפתחות של היישוב?

ב. בתקופה שבה היו ניסיונות פיגוע רבים בצירי הגוש נשאלנו – האם מותר להמשיך לנסוע כרגיל או רק לעניינים חשובים? האם לבקר הורים נחשב חשוב?

ג. אם מותר לנסוע רק לדברים חשובים, מה לצורך זה נחשב לדבר חשוב ומותר? האם נסיעה לחתונה מותרת? האם לבקר חברים או קרובים זה מספיק חשוב?

ד. שואלת אישה: אני אחות בבית חולים וחוזרת לביתי פעמיים בשבוע בלילה, האם להמשיך לעבוד או לא? האישה מציינת שרק בדוחק היא תוכל להסתדר, מבחינה כלכלית, ללא משכורת זו.

ה. עד כמה להעדיף חזרה ביום על פני חזרה בלילה, כשידוע שבלילה מסוכן יותר?

ו. האם כשאני נוסע עם שכפ"ץ וקפל"ד אני נחשב לפחדן ומטיל מורכ בלבבות, או אולי להיפך, כשאני נוסע בלעדיהם אני מופקר?

ז. האם אני חייב לנסוע ברכב ממוגן ירי או שניתן לנסוע ברכב "רך"?

ח. לאחר הרצח של בני הזוג כהנא הי"ד נשאלנו – האם מותר לבני המשפחה אחת להמשיך לנסוע ברכב אחד או שעליהם להקפיד

ולנסוע בשני רכבים?

ט. לאור נפילת הפצמ"רים נשאלנו – האם לאפשר לת"ת עצמונה להמשיך ללמוד בקרוואנים או שעם כל הקשיים עליו למצוא מקום חלופי? כנ"ל נשאלנו לגבי בתי הספר בנווה דקלים, בנצרים ובאולפנה בנווה דקלים, כשבכל מקום התנאים הביטחוניים שונים?

י. האם בעת הודעה על כניסה למרחבים מוגנים מותר לאישה ללכת למקווה? האם מותר לרוץ לדרך יומי וכדומה?

יא. האם בשבת, לאחר חלוף הסכנה של נפילת פצמ"רים, מותר להודיע במערכת הכריזה על חזרה לשגרה?

יב. האם בשל מצוות "כבוש", מותר לצעוד כל שבת את "צעדת רוני" – צעדת הנוער על הציר מנווה דקלים לשירת הים דרך אזור שבט ה"מואסי", בתגובה על רציחתו של רוני צאלח הי"ד – כשזה כרוך בלוי של רכבים צבאיים ובחילול שבת?

יג. אחת החתונות נקבעה להיערך ביישוב עצמונה. בשבת שלפני חתונה נפלו שוב פצמ"רים על היישוב והייתה שאלה, האם לאור העובדה שכבר הוזמנו אנשים ובוצעו חלק מההיערכויות לחתונה, ישנה חובה להעבירה למקום אחר?

יד. אשתי מאוד פוחדת בשל המצב והיא לוחצת לעזוב. האם מותר לעזוב בשעה זו?

טו. האם במצב של מלחמת מצווה מותר לי לסכן גם את חיי ילדיי?

ומכאן לתשובות:

לגבי השאלות הביטחוניות, לפני כל הכרעה התייעצנו עם גורמי הביטחון השונים כרבש"ץ, מפקדי הצבא באזור ובראשם מפקד האוגדה, כדי ללמוד היטב את השטח. שמענו את דעתם, אך לא תמיד הסכמנו עם מסקנותיהם, בעיקר לאור העובדה שהשיקולים שלהם הם ביטחוניים בלבד, בניגוד לנו, שהיינו צריכים להביא בחשבון מרכיבים נוספים, כמו ערך ההתיישבות וכדומה, ובסופו של דבר להכריע בין הערכים השונים.

דוגמה לכך אפשר לראות **בשאלה ט'**, העוסקת בהעברת מוסדות החינוך מהקרוואנים למרחבים מוגנים. ההחלטה ביחס לכל אחד ממוסדות אלו הייתה שונה. גם כאן נועצנו בגורמי הביטחון באשר להעברת המבנים של מוסדות החינוך השונים. ההכרעות היו שונות: מעצמונה הועבר הת"ת לבדולח, למרות הצעת הצבא להעבירו למלון. בנצרים הושאר הת"ת באופן ארעי עד להגעת החדבי"ם (חדרי ביטחון). אם אחר כך יתברר שמתבצע ירי לעבר היישוב גם בשעות היום, אזי נידרש לברור נוסף. באולפנה הושארו הבנות בשלב ראשון בקרוואנים, אולם לאחר שהתברר שטווח הירי גדל, עזבו הבנות את הקרוואנים עד להשלמת בנייתם של מבני הקבע.

בנוגע **לשאלות א' - ח'** מחד גיסא, לא היה מדובר בהוראות חד-משמעיות של הצבא, אלא בהמלצות בלבד. מאידך גיסא, עמדה בפנינו המגמה להמשיך את מפעל ההתיישבות במקום ככל הניתן. על כן, הורנו, שמי שמרגיש שהוא או משפחתו מתפקדים טוב יותר ונורמלי יותר כשהם ממוגנים, אזי שיסעו ממוגנים ואין הם ח"ו נחשבים לפחדנים או לזורעי מורץ. כנ"ל לגבי מי שהמיגון רק מכביד על אורח חייו התקין והוא מרגיש שהוא מסוגל לתפקד טוב יותר בלעדיו, הרי שיסע לא ממוגן ואין הוא נחשב למופקר. חשבנו, שעל כל אחד לנהוג על פי מידת הביטחון שלו, והבוטח בהקב"ה חסד יסובבהו, ואם ח"ו קורה משהו, הרי שאלו חשבונות אלו קיימים שעליהם נאמר: "בהדי כבשא דרחמנא למה לך".

ביחס **לשאלה י'**: מכיוון שישנה הנחיה של הצבא להישאר במרחבים ממוגנים, חל איסור לצאת מהם, אולם מכיוון שהניסיון הוכיח, שלאחר ירי של כמה פצמ"רים חזר השקט לשרור, לאחר כחצי שעה גם לפני הודעת הצבא על חזרה לשגרה, התרנו לנשים, במקרים מסוימים, להגיע במהירות למקווה על מנת שהאישה לא תאחר את הזמן. כל זאת, משום השיקול של שלום בית, שהוא ודאי אחד המרכיבים של כוח עמידה.

ביחס **לשאלה י"א**: התרנו, מהסיבה שאם לא תהיה הודעה על חזרה לשגרה, אנשים יזלזלו בהוראות גם בזמן אמת.

שאלה י"ב: "צעדת רוני" באה לחזק את האחיזה והכיבוש שלנו במקום - מותרת. ממילא, כוחות הצבא הנדרשים לנושא עושים זאת בהיתר. מה עוד, שכוחות הצבא חייבים לגלות נוכחות כל הזמן בשטח ועל כן אין שום סברה שלא יהיו כרגע במקום הנדרש במקום במקומות אחרים (וכן מצינו, שהתירו ליהודים ללכת רגלית בשבת מחברון וקריית ארבע למערת המכפלה למרות שהדבר מחייב נוכחות צבאית).

שאלה י"ג: לאחר שיקול הדעת, פסק למעשה ה"מרא דאתרא" של עצמונה, הרב ראובן נתנאל שליט"א, להעביר את החתונה למקום אחר וכן נעשה והוכח כצעד נכון.

ביחס **לשאלה י"ד**: השיקול הקובע הוא - מתי תהיה יותר המסת לב התושבים, עם הישארות המשפחה או עם עזיבתה. במקרה דנן, מכיוון שהפחד היה גדול והשפעת העזיבה שולית, התרנו לעזוב את המקום.

את התשובה במלואה ניתן למצוא בספר "תורת קטיף - 35 שנות תורה והלכה בגוש קטיף".